

Talouspolitiikka

- **Julkisen vallan (valtion) toimenpiteitä,** joiden tarkoituksena on **vaikuttaa kansantalouden tilaan** hyväksytyjen taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- **Sidoksissa puoluepoliittisiin voimasuhteisiin eli eduskunnan ja hallituksen kokoonpanoon**
 - Eli, kun äänestät, valitset myös talouspolitiikan suunnan!

Talouspolitiikan tavoitteita

- **täystyöllisyys**
- **vakaa rahanarvo**
- **kaupan ulkoinen tasapaino**
- **tasainen taloudellinen kasvu**
- **oikeudenmukainen tulonjako**
- **aluekohtainen tasapainoinen kehitys**
- **ympäristötekijöistä huolehtiminen**
- **hyvinvointivaltion säilyttäminen**
- **...**

Tavoitteena talouden häiriöiden ehkäisy ja korjaaminen.

Voit käyttää apuna oppikirjan s. 151-158. Tee tehtävät:

1. Selvitä lyhyesti minkälaista talouspolitiikkaa voivat käyttää (tehtävät 1. - 3. oppikirjasta):

- Suomen hallitus
- Euroopan keskuspankki
- työmarkkinajärjestöt

2. Selvitä minkälaisia vaikeuksia/ongelmia/haasteita liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

- a) verotuksen kiristäminen
- b) julkisten investointien lisääminen
- c) valtion velan lisääminen

Hallituksen talouspoliittiset vaihtoehdot laskusuhdanteessa:

1. Muuttaa verotusta (höllentää/kiristää)

2. Leikata julkisista palveluista

3. Ottaa velkaa

→ Noususuhdanteessa päinvastoin!

Tehtävä 1

Mitä talouspolitiikan keinoja voivat käyttää:

a) hallitus?

- 1. Finanssipolitiikan eri keinot: verotus, budjettipolitiikka, julkisten menojen säätely, tulonsiirrot ja yritystuet jne.**
- 2. aktiivinen työllisyyspolitiikka** (esim. koulutus)
3. tulopolitiikkaan vaikuttaminen (palkat jne. esim. kolmikantayhteistyö)

Tehtävä 1

Mitä talouspolitiikan keinoja voivat käyttää:

b) Euroopan keskuspankki?

- Rahapolitiikka

- korot, valuuttakurssipolitiikka

- EKP pyrkii vaikuttamaan myös jäsenmaiden finanssipolitiikkaan esim. budjettien ennakkotarkastuksella ja velanottoa koskevilla rajoituksilla.

Tehtävä 1

Mitä talouspolitiikan keinoja voivat käyttää:

c) työmarkkinajärjestöt?

• Tulopolitiikka

- palkoista ja työehdoista neuvottelu
→ vaikutus mm. kilpailukykyyn, työllisyyteen, ostovoimaan...
- menossa paikalliseen sopimiseen (työnantaja – työntekijä, yritysکوhtainen)

TALOUSPOLITIikka:

Finanssipolitiikka

- verotus, budjetti
- hallitus

Rahapolitiikka

- korkopolitiikka ja valuuttakurssit
- ennakkotarkastus
- EU

Tulopolitiikka

- palkkaneuvottelut
- työmarkkinajärjestöt

Työvoimapolitiikka
Kauppapolitiikka
Aluepolitiikka
Sosiaalipolitiikka
Teknologiapolitiikka
Energiapolitiikka

...

Tehtävä 2

Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

a) verotus

- **Verojen nosto on epäsuosittu poliittinen päätös, ei yleensä tehdä noususuhdanteen aikana.**
- **Verotuksen muutosten vaikutuksia vaikea ennakoida.**
 - **Esim. verojen lasku ei välttämättä elvytä tehokkaasti, jos ihmiset tai yritykset säästävät osan lisätuloistaan.**
- **Verotuksen kohdentaminen on vaikea poliittinen ja talouspoliittinen kysymys. Ketä verotetaan!**
 - **Missä suhteessa ja kuinka paljon olisi järkevä verottaa esim. työntekoa, kuluttamista ja pääomatuloja?**
- **Verotasossa huomioitava kansainvälinen tilanne. Verokilpailu vaikeuttaa verotuksen käyttöä talouspolitiikan välineenä → Kilpailukyky!**

Tehtävä 2

Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

b) julkiset investoinnit

• **Julkisten investointien ajoitus oikeaan suhdan-nevaiheeseen on vaikeaa. Noususuhdanteessa riittää verotuloja investointeihin enemmän kuin laskusuhdanteessa.**

→ **Julkiset investoinnit saattavat kiihdyttää inflaatiota.**

• **Investointipäätökset ja niiden vaikutukset ovat hitaita. Niitä on vaikea käyttää nopeana täsmälääkkeenä laskusuhdanteeseen.**

Tehtävä 2

Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

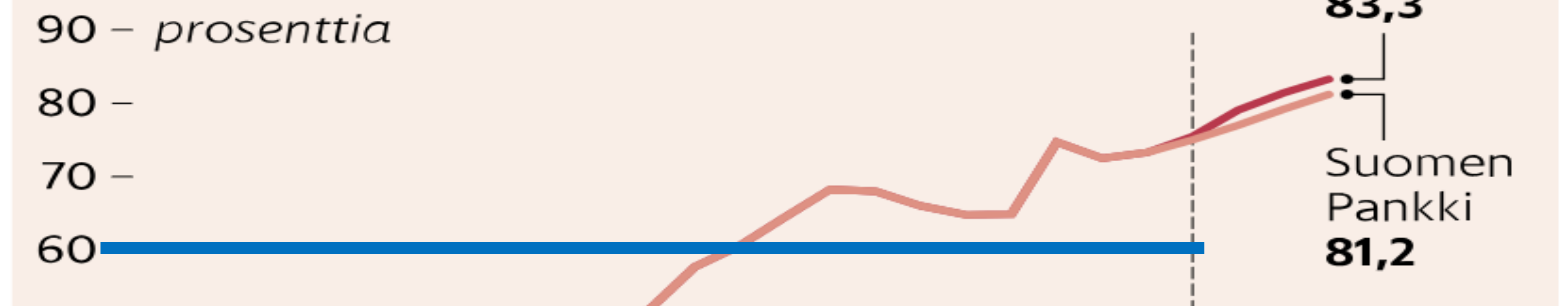
c) valtion velan lisääminen?

- **Tilapäinen ja maltillinen velkaantuminen on hyväksyttävää, mutta alijäämäiset budjetit eivät saisi olla normaali olotila!**
 - **Velka ei sinänsä ole ongelma, eikä valtion välttämättä tarvitse olla velaton. Olennaista on pitää velan suhde bruttokansantuotteeseen siedettävällä tasolla. Huom! brutto- ja nettovelan erot. EKP: max 60%/bkt!**
 - **Valtionvelan korko**
 - **Korkoihin menevät rahat ovat pois jostain muusta ja jos velkaa on paljon, korkomenot voivat olla valtiontaloudelle suuri rasite.**
- **Nopea velkaantuminen voi heikentää valtion luottoluokitusta ja siten nostaa velan korkoa.**

IMF (HS 23.1.2024)

Julkinen velka on kasvamassa uuteen ennätykseen

Suomen julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen

Valtionvelan korkokulut v. 2023 n. 2,3 miljardia euroa.
2022 valtion korkomenot olivat 840 miljoonaa euroa.
Kasvua on noin 176 % eli korkomenot ovat lähes kolminkertaistuneet vuodessa!

2000 2005 2010 2015 2020 2026

Koonnut: PETRI SAJARI / HS, grafiikka: MINTTU LINJALA / HS
Lähteet: Tilastokeskus, Suomen Pankki, valtiovarainministeriö

Pedanet-tehtävä: Revi tästä, leikkaa itse - YLE:n peli

Seuraavaksi: Parityö 1 ja 2

Kpl 21 "Ainoa oikea talouspolitiikka etsimässä" (s. 148-151)

Lue ja opettele oma asiasi (voit googlata):

- 1. Kannatat taloudellista liberalismia. Keksi kaksi iskulausetta, joilla tuot esiin näkemyksesi järkevästä talouden ohjaamisesta.**
- 2. Kannatat taloudessa keynesiläisyyttä. Keksi kaksi iskulausetta, joilla tuot esiin näkemyksesi järkevästä talouden ohjaamisesta.**

Lyhyt väittely: Kumpi on parempi ja miksi!

Yhdessä lopuksi: Paikalle tulee monetaristi.

Miten hän suhtautuu edellisiin iskulauseisiin?

Liberalismi

vs.

Keynesiläisyys

vs.

monetarismi

Kannatat **taloudellista liberalismia**. Keksi kolme iskulausetta, joilla tuot esiin näkemyksesi järkevästä talouden ohjaamisesta.

- **"Vapaat markkinat ovat aina oikeassa!"**
- **"Suhdannevaihtelut – normaali olotila!"**
- **"Vastuuta hyvinvoinnista yksilölle, ei yhteiskunnalle!"**

Adam Smith ja taloudellinen liberalismi

- 1700-luvun loppu
- **vapaa kauppa ja yritteliäisyys**
- **työnjako**
- **kysynnän ja tarjonnan laki**
- **valtion rooli olematon**
- ***Ihminen on itsekäs!!!***

Muutat näkökantasasi **keynesiläiseksi. Laadi toiset kolme iskulausetta, jolla kumoat aikaisemmat liberalistiset näkemyksesi.**

- **“Valtio säädelköön ahneita markkinavoimia!”**
- **“Elvytys – lääke suhdannevaihteluihin!”**
- **“Työttömyys olkoon vihollisemme!”**

J. M. Keynes

- laman sekä työttömyyden korjaamiseksi
- kysynnän lisääminen laman aikana

- julkinen rakentaminen (investoinnit)
- verojen alentaminen
- korkojen pitäminen alhaalla
- tulonsiirtojen lisääminen
- vaikka velaksi

**= LISÄÄ PÖHINÄÄ
MARKKINOILLE!**

→ julkisen vallan rooli merkittävä, investoinnit
→ työllistäminen, tuet

→ aktiivista finanssipolitiikkaa (verotus)

- inflaation torjunta noususuhdanteen aikana → päinvastaiset toimet laskusuhdanteessa

Paikalle tulee monetaristi. Miten hän suhtautuu liberalistisiin iskulauseisiin?

- **“Liberalistiset ajatukset taloudesta tuntuvat järkeviltä.”**
- **“Markkinoiden valta on parempi vaihtoehto kuin säädelty talous, koska julkisen vallan toimet ovat usein epäonnistuneet!”**
- **“Rahapolitiikkaa ei sovi unohtaa, se on tehokkain talouspolitiikan keino!”**

Monetarismi (M. Friedman)

- Kansantalouden pahin ongelma on inflaatio.
- Talouspolitiikan tärkein osa on keskuspankin rahapolitiikka
 - kansantalouden rahamäärän säätely tärkeää työttömyyden uhallakin → korkopolitiikka
 - myös palkkojen tulisi joustaa!
- **Julkisen vallan puuttumista ei tarvita**
 - Ei finanssipolitiikkaa (verotus)
 - Voi vaikuttaa vain lyhytaikaisiin vaihteluihin
 - On aina myöhässä

Talouden ongelmat hoituvat, kun markkinat ovat vapaat ja yksilöt voivat toimia vapaasti

Tehtävä II. Mitä positiivisia ja kielteisiä seurauksia keksit seuraaviin talouspoliittisiin päätöksiin:

a) leikataan opintotukea

• positiivisia:

–valtion menot pienenevät

–nopeuttaa opiskelua

(nopeammin töihin, veronmaksajaksi)

Tehtävä II. Mitä positiivisia ja kielteisiä seurauksia keksit seuraaviin talouspoliittisiin päätöksiin:

a) leikataan opintotukea

• kielteisiä:

- opiskelijoiden toimeentulo vaikeutuu ja köyhyys lisääntyy**
- opiskelijoiden työssäkäynti lisääntyy ja valmistusajat voivat pidentyä**
- kaikilla nuorilla ei välttämättä olisi varaa opiskella**
- pitkällä aikavälillä osaavan työvoiman saanti heikkenee**

Tehtävä II. Mitä positiivisia ja kielteisiä seurauksia keksit seuraaviin talouspoliittisiin päätöksiin:

b) korotetaan työttömyysturvaa

• positiivisia:

- työttömien toimeentulo paranee, köyhyys vähenee**
- kotimainen kysyntä kasvaa, koska vähätuloiset laittavat suuren osan lisätuloistaan peruskulutukseen**

Tehtävä II. Mitä positiivisia ja kielteisiä seurauksia keksit seuraaviin talouspoliittisiin päätöksiin:

b) korotetaan työttömyysturvaa

• kielteisiä:

–valtion menot kasvavat

–työttömien kiinnostus ottaa matalasti palkattuja töitä vastaan vähenee eli kannustinloukut lisääntyvät

Tehtävä II. Mitä positiivisia ja kielteisiä seurauksia keksit seuraaviin talouspoliittisiin päätöksiin:

c) vähennetään yritysten tuotekehitykseen suunnattuja rahoja.

• positiivisia:

- valtion menot pienenevät**
- yritysten välinen kilpailu on reilumpaa, sillä kaikki yritykset eivät saa tuotekehitykseen tukea**

Tehtävä II. Mitä positiivisia ja kielteisiä seurauksia keksit seuraaviin talouspoliittisiin päätöksiin:

c) vähennetään yritysten tuotekehitykseen suunnattuja rahoja.

- **kielteisiä:**

- **yritysten mahdollisuudet tuotekehitykseen heikkenevät, ei työllistä**
- **haittaa talouskasvua ja yritysten menestymistä maailmalla**

YH02-koe 23U

- **Ke 26.3.2025 klo 12.30 -**
- **Studeo kappaleet 1. – 10**
 - Forumista vastaavat asiat?
- **Muistiinpanot, tuntitehtävät**
- **Muista pedanet** (tehtävien vastaukset)
- **Käsitteitä, päättelytehtäviä, monivalintatehtäviä, aineiston tulkintatehtäviä, yksi normiessee (vaihtoehtoja)**